

EKSTRA 3.2. Konkrete guides og eksempler på brug af hhv. kvalitative og kvantitative metodiske greb

Kvalitativ metode: Interviewguide til semistrukturerede interviews

Interviewguiden til semistrukturerede interviews er bygget op med tre vandrette kolonner, som indeholder henholdsvis: Temaer, spørgsmål og egne noter. Antallet af rækker under kolonnerne afhænger af, hvor mange temaer, der er brug for at få information om til undersøgelsen. Indholdet i de forskellige kolonner er beskrevet i nedenstående skema, som efterfølges af et konkret eksempel med indhold og uddybende beskrivelser i en interviewguide, som en studerende har udarbejdet.

Temaer	Spørgsmål	Egne noter
Her skriver du de overordnede temaer, du har brug for at undersøge. Det, som står i dette felt, er dine egne noter	Her skriver du de konkrete spørgsmål, du udarbejder. Spørgsmålene formuleres åbent, så de giver deltageren mulighed for at tale frit og bevæge sig ud over selve spørgsmålet. Spørgsmålene står i en vejledende rækkefølge, som kan ændre sig i løbet af interviewet. Du kan også føje nye spørgsmål undervejs i interviewet, hvis deltageren fx siger noget, som er relevant at få uddybet	Her skriver du, hvad baggrunden er for at stille spørgsmålet. Det vil sige, hvad interviewet gerne skal give dig mere præcis og konkret information om. Det, der står i dette felt, er dine egne noter og fungerer som en huskeliste til dig selv.

Eksempel 1: Interviewguide til kvalitativ semistruktureret interview med indhold og forklaringer

Temaer	Spørgsmål	Egne noter
Opstart		

<p><i>Dette felt skal altid være til stede.</i></p> <p><i>Her sikre du dig, at deltageren forstår, hvad det er, de deltager i, og hvad den information, du får fra dem, bliver brugt til. (se Kapitel 3. afsnittet: Etik i undersøgelser - Boks 3.2: Etisk huskeliste)</i></p> <p><i>Du sikrer dig også, at du har en troværdig deltager til dit interview og at vedkommende ikke er opdigtet (se kapitel 4, Boks 4.1)</i></p>	<p>Du har sagt ja til at blive interviewet i forbindelse med den undersøgelse, jeg er i gang med at lave, som omhandler forskellige former for magt, der kan være til stede mellem borgere og personale og hvordan det kan knyttes til selv- og medbestemmelse. Jeg har også fået lov til at lydoptage interviewet.</p> <p>Om lidt spørger og om dit navn og alder, men det er kun for at kunne dokumentere internet, at du ikke er en opdigtet person. Dit navn og arbejdspladsen bliver anonymiseret i opgaven og jeg sletter lydoptagelsen, når jeg har nedskrevet interviewet.</p> <p>Vil du sige, hvad du hedder og hvor gammel du er?</p> <p>Hvad er din uddannelsesmæssige baggrund for at arbejde her?</p>	
<p>Indledende spørgsmål</p> <p><i>De indledende spørgsmål i dette felt bruges til at få deltageren stille og roligt i gang med at tale frit og åbent.</i></p>	<p>Hvor lang tid har du arbejdet her?</p> <p>Hvad tænker du om det daglige arbejde her i bofællesskabet?</p> <p>Hvad tænker du, er henholdsvis det bedste og det værste ved at arbejde med denne borgergruppe?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du må selv vælge, hvad du først vil sige noget om. 	
<p>Tema 1: Magtbegrebet</p> <p><i>Indenfor dette felt gælder det om at være aktiv lyttende.</i></p> <p><i>Vær også opmærksom på at spørge uddybende ind til det deltageren siger, for at få uddybende svar.</i></p> <p><i>Stil gerne validerende spørgsmål. Det vil sige, at</i></p>	<p>Hvordan ser du forholdet mellem dig og borger i det daglige?</p> <p>Hvordan ser du din rolle i forhold til borger?</p> <p>Hvordan vægter du omsorgspligten for borgeren i forhold til deres selv- og medbestemmelsesret?</p> <p>Hvis du gerne vil have en borger til at gøre et eller andet han eller hun ikke umiddelbart har lyst til, hvordan får du så en aftale i stand med vedkommende?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Benyttes der synlig eller den usynlige magt? ○ Hvordan benyttes magt? ○ Er der tvivl om, om det er omsorgspligten, eller borgernes selv- og medbestemmelses, der vægter højest? ○ Vægtes omsorgspligten højere end selv- og medbestemmelsesretten? ○ Hvordan forstår de magt i det pædagogiske arbejde? <p>Ida Schwartz beskriver relationen mellem borger og pædagog som en hjælperelation, da</p>

<p><i>du gentager, det du hører, for at sikre dig, at du har forstået det deltageren siger, fx: "Du siger at..." eller "Har jeg forstået det rigtigt, at..."</i></p> <p><i>Du kan have brug for at tilføje flere forskellige temaer. Det afhænger af, hvad du har brug for information om til din undersøgelse.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et konkret eksempel? <p>I har borgere, som kan have svært ved at udtrykke sig. Hvordan kommunikerer du med dem?</p> <p>Kan du beskrive en episode eller noget i dagligdagen, hvor du tænker, du anvender en form for magt?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad tænker du bagefter? - Er det noget du taler med dine kollegaer eller ledelse om? Hvorfor og hvordan/hvorfor ikke? 	<p>pædagogen har til opgave at yde den støtte, borgeren er afhængig af.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Hvordan afspejles dette i praksis? o Bruger de deres viden, til at manipulere en borger i den retning de ønsker? o Hvad tænkt de efter at de har anvendt magt? - Føler de, at det er nødvendigt at handle på netop denne måde? - Har de efterfølgende reflekteret over situation og overvejet om de kunne have gjort/handlet anderledes? - Har de efterfølgende behandlet situationen med andre og overvejet om de kunne have gjort/handlet anderledes? - Taler de sammen blandt personalet, når der har været anvendt magt overfor en borger? Hvorfor/hvorfor ikke? - Synes de at der skal være mere fokus på at italesætte magt iblandt personalet?
<p>Afslutning</p> <p><i>Indholdet i dette felt er med til sikre, at deltageren ikke sidder og holder noget tilbage, de gerne vil sige. Det skal også sikre, at du får rundet interviewet af på en behagelig måde, så deltageren føler sig trygt og godt behandlet. Tænk på at det indtryk du efterlader, gerne skal være så godt, at deltageren også vil indvillige i at næste gang, der kommer en, som har brug for en deltager.</i></p>	<p>Er der noget, du gerne vil tilføje eller sige inden vi slutter interviewet? ...</p> <p>Så vil jeg sige mange tak for, at jeg måtte interviewe dig. Jeg er glad for, at du vil bidrage til, at jeg kan lave min undersøgelse.</p> <p>Hvis du vil se, hvordan indholdet i de interviewes jeg laver, bliver brugt, skal jeg nok vise/sende dig projektopgaven, når den er færdig.</p> <p>Tak for din tid og tak for i dag.</p>	

Ovenstående uddrag er lettere redigeret og stammer fra en bacheloropgave fra 2022.

Tak til Emma Andersen at stille sit projekt til rådighed.

Kvantitativ metode: Guide til struktureret spørgeskemaundersøgelse

Til projekter, som laves på pædagoguddannelsen, kan det fx være relevant at lave en spørgeskemaundersøgelse på baggrund af en kvalitativ undersøgelse, hvis formålet er få viden om udbredelsen af noget, du har undersøgt kvalitativt. Til det har du brug for data, som kan optælles og fx sættes på en skala fra mest til mindst eller fra høj til lav.

I projektopgaver på pædagoguddannelsen vil formålet med kvantitative data ofte være at få information om generelle forhold fx på en bestemt institution eller en institutionstype for at kunne kortlægge og vise udbredelsen af nogle faktiske forhold. Spørgeskemaer er velegnede til at få information om og overblik over udbredelsen af meninger, holdninger, baggrundsfakta og overordnede begrebsforståelser, som fx:

- I hvilken grad mener lærer og pædagoger at det tværprofessionelle samarbejde i skolen fungerer?
- Hvad mener pædagoger, er vigtigst i forhold til borgeres livskvalitet?
- Hvilken holdning har pædagoger til brug af iPad i daginstitutionen?

Spørgsmålstyper og svarmuligheder

En spørgeskemaundersøgelse er kendetegnet ved at have svarmuligheder og indhold, som er fastlagt på forhånd og som oftest kan placeres på en skala. Eksempler på skalaer er:

1	2	3	4	5
I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Neutral

Det kan også være en skalaen:	1	2	3
	Ja	Nej	Ved ikke

Ved den korte skala, hvor der kun er tre svarmuligheder, er der større risiko for at mange deltagere vil svare: "Ved ikke", fordi der ikke gives plads til at nuancer svaret. Det er en god regel at have et ulige antal svarmuligheder og gerne 5, fordi det gør det muligt at få overblik over, om svarene ligger i den ene eller den anden ende af skalaen. Den sidste svarmulighed: "Neutral" eller "Ved

ikke” skal give deltageren mulighed for ikke at svare fordi, det gør undersøgelsen mere pålidelig, ikke at få et svar end at få et misvisende svar.

En spørgeskemaundersøgelse kan også være en rangordning (prioriteret rækkefølge), hvor deltageren får nogle udsagn, de skal prioritere i forhold til, hvad de fx foretrækker eller mener er mest eller mindst vigtig. Her er der også tale om en skala, hvor deltageren fx skal stille 5 udsagn op i en prioriteret rækkefølge og det, som deltageren er mest enig i prioriteres som nr. 1, og det som deltageren er mindst enig i prioriteres som nummer 5. I Eksempel 2 får du et konkret eksempel på en spørgeskemaundersøgelse med rangordning.

I en spørgeskemaundersøgelse vil kvaliteten af dine data altid være påvirket af deltagerne. Der kan være en række grunde til at deltageres svar ikke er helt pålidelige. Fx kan der være deltagere, som hverken har tid eller lyst til at svare, og som derfor svarer lidt tilfældigt, eller der kan være deltagere, som helt ubevidst svarer på spørgsmålene ud fra forhold, de ønsker eller frygter, og ikke ud fra de faktiske forhold. Denne fejlkilde er altid til stede, men den kan minimeres ved at udarbejde et velformuleret spørgeskema, som er afprøvet og endelig ved at forberede deltagerne på spørgeskemaet.

Pålideligheden af de informationer, du får ud af spørgeskemaet, afhænger i høj grad af, hvordan spørgsmålene er formuleret. Det er nemt at udforme et spørgeskema, som giver svar i en bestemt retning, man gerne vil have, men det er ikke god skik og etik i undersøgelser (se kapitel 4: Undersøgelsens troværdighed) at manipulere resultaterne. Det afgørende og samtidig det sværeste ved at lave et spørgeskema er at formulere indholdet, som deltagerne skal svare på eller tage stilling til, på så neutral og præcis en måde at muligheden for misforståelser og fortolkning er minimal. Til at hjælpe dig med at formulere indhold til spørgsmål eller udsagn i et spørgeskema, og dermed øge pålideligheden af svarene, kan du bruge nedenstående tjekliste:

Tjekliste til udformning af spørgsmål til spørgeskemaundersøgelse
<ul style="list-style-type: none">
▪ Anvend ord, som deltagerne forstår og selv bruger i daglig tale. Undgå abstrakte og upræcise ord eller ord som er fremmede for deltageren
▪ Brug ord som henviser til faktiske forhold, så deltageren kan danne konkrete mentale billeder af det, der spørges om
▪ Formuler neutrale spørgsmål eller udsagn. Undgå spørgsmål eller udsagn, som er ledende eller som kan stille deltageren i et dårligt lys

- Formuler spørgsmål og udsagn så kort og konkret som muligt
  - Stil altid kun et spørgsmål ad gangen
  - Undgå ordet ”ikke” samt dobbeltnegationer
  - Lav svarkategorier som understøtter spørgsmålets indhold
-
- Er der mulighed for at give flere svar på et spørgsmål, skal det fremgå tydeligt.
  - Du kan eventuelt skrive korte ord- eller spørgsmålsforklaringer, men vær opmærksom på at dette kan virke demotiverende på deltageres lyst til at gennemføre spørgeskemaet.

Når indholdet i spørgeskemaet er formuleret, skal det altid afprøves, inden det sendes ud til deltagerne. Til afprøvningen af spørgeskemaet kan du bruge nedenstående fremgangsmåde:

1. Drøft dit spørgeskemaudkast med en person, som har et solidt kendskab til det emne, du er i gang med at undersøge. Det kan fx din vejleder, en underviser eller en anden med særlig viden om emnet
2. Få 3 eller flere personer fra den målgruppe, du vil have svar fra, til at afprøve spørgeskemaet
3. Få feedback fra dem, som har afprøvet spørgeskemaet, lige efter de har gennemført det. Du har brug for at finde ud af følgende:
  - a. Fortolker deltagerne ordene på en anden måde end det er hensigten? Du kan fx spørge: *Hvad tænkte du på under spørgsmål/udsagn 1? etc.*
  - b. Er der noget indhold i spørgeskemaet, som er for svært, abstrakt eller uforståeligt? Du kan fx spørge: *Var der nogle steder, hvor det var utydeligt, hvad der menes?*
  - c. Er der noget indhold, som virker ledende, eller er ubehagelige at svare på? Du kan spørge: *”Hvordan følte det at besvare spørgsmålene?”, ”Følte du der fiskes efter et bestemt svar?”*
  - d. Er længden af spørgeskemaet passende, for langt eller for kort? Spørg: *Hvor lang tid tog det ca. at gennemføre?*
- Er du til stede når testdeltager gennemfører spørgeskemaet, kan du få feedbacken umiddelbart efter. Er du ikke til stede, kan du aftale at en opfølgende telefonsamtale med testdeltageren. Vær blot opmærksom på, at den opfølgende samtale skal finde sted umiddelbart efter testdeltageren, har gennemført spørgeskemaet, så du får den mest autentiske og reelle respons fra testdeltageren.

Af hensyn til troværdigheden (se kapitel 4. Undersøgelsens troværdighed) samt for at motivere deltagere til at svare på dit spørgeskema, bør du altid lave en introduktion til din undersøgelse, når du sender spørgeskemaet ud. Til at forberede deltagerne kan du bruge nedenstående tjekliste:

Tjekliste til introduktion af spørgeskemaundersøgelse

1. Formålet: Formuler så kort og præcist som muligt, hvad undersøgelsens emne og fokus er.
2. Målgruppen: Angiv kort, hvordan eller hvorfor deltagerne er udvalgt
3. Anonymitet: Gør opmærksom på at alle svar behandles med fuld fortrolighed og anonymitet
4. Troværdighed: Angiv kort, hvorfor det er vigtigt at få de udvalgte deltagers besvarelse og hvor lang tid det tager at gennemføre
5. Appel og personlig afsender: Giv udtryk for at I håber, de udvalgte deltagere vil hjælpe og bidrage til jeres undersøgelse og lav en personlig hilsen og sæt jeres navne på til sidst.

Spørgeskemaer sendes som regel ud til deltagere, uden undersøgeren er til stede. Det er en tidsbesvarende måde, hvorpå der ofte hurtigt kan opnås mange svar. Gennemfører du en spørgeskemaundersøgelse ved at lave personlige interviews, skal du være opmærksom på, at kropssprog og stemmeføring har større betydning for det, der kommunikeres, end de konkrete ord der formuleres, hvilket er videnskabeligt veldokumenteret. Det vil sige, at du helt ubevidst kan komme til at påvirke deltagernes svar, med din tilstedeværelse. På den anden side kan det være en fordel at være til stede dels for at sikre, at du får svarene fra alle deltagerne, og fordi du kan være behjælpelig med at afklare eventuelle spørgsmål, der kan opstå vedrørende forståelsen af indholdet i spørgeskemaet. Vælger du at være til stede under besvarelsen af spørgeskemaet, er det en god ide, at lade deltagerne sidde med spørgeskemaet selv og så være opmærksom på ikke at påvirke noget gennem kropssprog, gestik, stemmeføring og mimik mv. Gør også opmærksom på, at alle svar er gode uanset, hvad de svarer – der er ikke noget, der er mere godt eller rigtigt end andet og det vigtigste er, at de svarer ærligt.

Eksempel 2: Spørgeskemaundersøgelse med rangordning

Fra kvalitative semistrukturerede interviews til kvantitativt spørgeskema med rangordning.

Baggrunden for spørgeskemaundersøgelsen:

En gruppe studerende undersøger ved hjælp af kvalitative semistrukturerede interviews, hvordan pædagoger og lærer i skolen forstår trivsel. Som teoretisk afsæt vælger de studerende en definition af trivsel, som indeholder følgende tre områder:

1. børns psykiske og emotionelle velbefindende,
2. sociale relationer og kompetencer
3. Selv- og medbestemmelse.

Disse tre områder tematiserede de studerende gennem åbne spørgsmål i en interviewguide, som skal bruges til to semistrukturerede interviews med henholdsvis en lærer og en pædagog på en skole.

Efter de studerende har gennemført to kvalitative interviews og har behandlet deres datamateriale, finder de yderligere 2 kategorier af trivsel:

4. Forældreansvar
5. Faglige og kognitive evner

De kvalitative interviews har gjort det muligt at få øje på noget overraskende og uventet, hvilket i dette tilfælde særligt er kategorien: Forældreansvar.

De studerende er overraskede over at finde, at forældrene synes at blive tillagt en stor betydning for børns trivsel i forhold til fx at sørge for at skoletasken er pakket og børnene er veludhvilede.

Samtidig viser deres analyse at selv- og medbestemmelse ikke tillægges en nævneværdig betydning for elevernes trivsel

Som baggrund for at have en fælles drøftelse på skolen om børns trivsel, kan det være relevant at afklare, om fundene i de kvalitative interviews er udtryk for en generel tendens blandt skolens personale, eller der snarere er tale om en særskilt forståelse, som kun gør sig gældende for de to deltager i de kvalitative interviews og dermed ikke repræsenterer helheden.

Spørgeskemaundersøgelse med rangordning

På baggrund af indholdet i de 5 kategorier, som udsprang af hhv. den teoretiske begrebsdefinition af trivsel og empirien fra de kvalitative interviews, kan der nu formuleres en række udsagn, som kan sættes i rangorden i forhold til, hvad der prioriteres højest og lavest af deltagerne i spørgeskemaet.

Hvad anser du som vigtigst for børns trivsel i skolen?

Prioriter de 5 udsagn, så det, du mener er vigtigst, står øverst og får nr. 1:	
A. Eleverne er friske, veludhvilede når de kommer i skole og de har en pakket taske med fx penalhus og en god madpakke	
B. Eleverne kan følge med fagligt, modtage beskeder, arbejde selvstændigt samt deltage aktivt i timerne	
C. Eleven udstråler glæde og hviler i sig selv	
D. Eleverne har det godt socialt med de andre børn i klassen og har kammerater at lege med i skolens frikvarterer	
E. Eleverne har indflydelse på indholdet, de skal arbejde med i timerne og har mulighed for selv at vælge, hvordan de vil arbejde med et bestemt indhold.	

Udsagn A tilhører den kategori, som de studerende blev overrasket over at finde i deres kvalitative interviews, og som de nu søger at få be- eller afkræftet finde udbredelsen af.

Spørgsmål E tilhører den kategori, som de studerendes definition af trivsel tillægger høj værdi, men som ikke ses i deres kvalitative interviews, og som de nu søger at få be- eller afkræftet og finde udbredelsen af.

Udsagn C og D udgør neutrale udsagn, fordi det er udsagn A og E, som de interessante for denne undersøgelse.

Spørgeskemaet gør det således muligt at be- eller afkræfte antagelsen om, at der på skolen generelt lægges større vægt på forældrenes ansvar end på personalets ansvar for elevernes selv- og medbestemmelse i forhold til børns trivsel i skolen.

På baggrund af svarene fra skolens personale, kan de studerende lave en optælling over svarene og opstille disse i en oversigt eller i et diagram, som viser, hvordan svarene fordeler sig.

Kvantitativ metode: Guide til observationer med strukturerede skemaer

Observationer med strukturerede skemaer egner sig til at få information om og overblik over, hvad mennesker gør, og hvilke handlinger de foretager. Pålideligheden af informationerne afhænger af dig som undersøger (se kapitel 4. Undersøgelsens troværdighed) – altså hvor præcist du får observeret og hvor neutralt du efterfølgende får behandlet dine data (se kapitel 6).

Hvis du vil undersøge, hvor lang tid nogen bruger på bestemte aktiviteter, fx hvor mange timer om ugen elever bruger på bevægelse eller på sociale medier i skolen eller hvor lang tid børn bruger i daginstitution bruger i naturen, er det svært at få pålidelige informationer gennem en spørgeskemaundersøgelse eller andre former for interview eller samtale. Følelsen af, hvor lang tid der bliver brugt på et eller andet, kan både afhænge af holdninger og om det opleves som kedeligt, hårdt eller uinteressant eller rart, dejligt eller sjovt osv.

Er du fx er interesseret i at undersøge, hvor megen udendørsaktivitet en institution for børn med fysisk- eller psykisk funktionsnedsættelse fylder i hverdagen, kan du få helt forskellige svar alt efter, hvem du spørger. En pædagog, som synes, der er for få udendørsaktiviteter og børnene får for lidt frisk luft, vil sandsynligvis føle og dermed vurdere at mængden af udendørsaktiviteter er lavere end den faktisk er. Spørger du i stedet et barn i institutionen, som helst vil være indendørs, vil han eller hun sandsynligvis vurdere mængden af tid på udendørsaktiviteter højere, end den faktisk er. Det vil derfor mere pålideligt fx at bruge observationer med strukturerede skemaer til at undersøge dette. Er det relevant for din undersøgelse at lave strukturerede observationer, kan du bruge nedenstående fremgangsmåde:

Fremgangsmåde til brug af strukturerede observationer

1. På baggrund af emne og problemformulering og metodeafsnit samt evt. forudgående åbne observationer, danner du et passende antal kategorier med indholdsbeskrivelser, som sættes op i et observationsskema.
2. Ud for hver af kategorierne i observationsskemaet afsætter du plads til at notere tal eller tegn, som angiver antal/mængde, intervaller, minutter/tidsintervaller
3. Planlæg relevante tidspunkter hvor observationerne skal foregå – *er det bestemte tidspunkter eller tidsrum på dagen, som er relevante, eller er det bestemte dage eller uger, som er relevante eller er alle ugens dage relevante at observere på?*
4. Efter observationerne gøres de op i de forskellige kategorier.
5. Opgørelsen af de forskellige kategorier, stilles op i tabeller, diagrammer eller oversigter.

Observationsskema	
Kategorier	Antal/mængde, intervaller, tid/tidsintervaller
Kategori 1: [navn]	

Indhold: [beskriv indholdet i denne kategori]	
Kategori 2 [navn] Indhold: [beskriv indholdet i denne kategori]	
Kategori 3 [navn] Indhold: [beskriv indholdet i denne kategori]	
Kategori 4 [navn] Indhold: [beskriv indholdet i denne kategori]	
Kategori 5: [navn] Indhold: [beskriv indholdet i denne kategori]	
Etc.	

Eksempel 3: Projekt opgave med struktureret observationskema

I et bachelorprojekt undersøger to studerende, hvad pædagoger i skolen bruger deres tid og kompetencer på for at få overblik over skolepædagogens daglige arbejde. Dette danner grundlag for en diskussion og refleksion over pædagogens rolle i skolen

Uddrag: Metodeafsnit:

I undersøgelsen har vi valgt en kvantitativ tilgang, og struktureret observation som metodisk greb. Vi starter dog med åbne og ustrukturerede observationer, for at få alt med i kortlægningen af skolepædagogernes arbejdsopgaver. Fordelen ved en kvalitativ undersøgelsesmetode, som f.eks. den ustrukturerede observation, er at vi kommer mere i dybden med vores iagttagelser Agerup (2015). Ustruktureret observation beskrives således; *”Ustruktureret observation er, når observatøren ikke organiserer sin måde at observere på, men bestræber sig på åbent at sanse alle de indtryk, hun møder i det miljø, hun skal observere, og løbende registrerer sine sanseindtryk”* (Agerup, 2015, s. 60). Fordelen ved ustruktureret observation er desuden, at vi forbliver åbne overfor at udforske noget ukendt, altså at vi ikke låser vores fokus fast på noget bestemt. På den anden side kan ulempen ifølge Agerup (2015) være, at det kræver meget af os, som observatører, i forhold til, at observere og dermed nedskrive alt. Vi søger først at få information i bredden om pædagogens arbejdsopgaver, for derefter at kunne kortlægge den kvantitative variation. Vi valgte vi at dele os op, så vi fulgte hver vores pædagog i 4 uger.

De første to uger foretager de studerende åbne observationer, hvor de nedskriver alle de forskellige handlinger pædagogerne foretager i løbet af en arbejdsdag, her er nogle få tilfældig udvalgte eksempler fra de åbne observationer i deres projekt:

Uddrag: Observationer

- *Pædagog 1 går rundt med IPad i hånden og finder børn, der skal sendes ud til bussen, samtidig med at han tjekker op på, hvor mange børn er tilbage i SFOen...*
- *Pædagog 1 hilser på et forældrepar, som spørger, hvor de kan finde deres barn. Hertil svarede pædagogen at deres barn er i hallen...*
- *Pædagog 1 står og observerer på en gruppe børn, som er blevet uenige over et boldspil. En anden pædagog går derhen, men får ikke løst uoverensstemmelsen. Pædagog 1 går efter et stykke tid derhen, og har en samtale med børnegruppen og den anden pædagog. Pædagog 1 kommer med et forslag til løsning, og børnegruppen accepterer den, og spiller videre...*
- *Pædagog 2 står i køkkenet og observerer på to drenge, der spiller et spil. Drengene er højlydte og råber ad hinanden. Pædagog 2 er ikke en del af spillet, og observerer på afstand...*
- *Pædagog 2 taler med en forælder, som er bekymret over en hændelse, som hendes barn har fortalt om hjemme. De har en dialog omkring denne hændelse, hvor pædagogen forsikrer forælderen om, at personalet har taget hånd om problemet.*
- *Pædagog 2 står sammen en lærer oppe ved tavlen. Pædagog 2 og læreren snakker på skift om emnet, som børnene skal undervises i. Da de er færdige med informationerne, går Pædagog 2 ned til en dreng, og spørger: "Skal du bruge min hjælp til at komme i gang med opgaven?"...*

Efter de åbne observationer bruger de studerende fremgangsmåden fra model 6.1, (kapitel 6. Behandling af indsamlet data), som danner grundlag for de strukturerede observationer og beregningen af, hvor meget tid pædagogerne bruger indenfor de 8 kategorier.

Uddrag: Behandling af datamateriale

Efter vi har udført de ustrukturerede observationer, bruger vi vores informationer til at lave kategorier over de forskellige arbejdsopgaver. Dette munder ud i 8 forskellige kategorier af pædagogernes arbejde, som er:

- Guide
- Omsorgsperson
- Forældrekontakt
- Husholderske
- Irettesætteren
- Administrator
- Lærerfunktion
- Observatør

På baggrund af disse kategorier får vi et nyt billede af, hvad pædagogen laver i løbet af en arbejdsdag. Kategorierne benytter vi til at strukturere vores observationer og herigennem observere på ny. Agerup (2015) beskriver struktureret observation således: *”Struktureret observation er, når observatøren på forhånd organiserer sin måde at observere på, f.eks. i et observationsskema eller efter andre strukturerende principper...”* (Agerup, 2015, s. 60). Fordelen ved struktureret observation er, at vores fokus retter sig mod noget bestemt, i dette tilfælde kategorierne. (...)

Efter udarbejdelse af kategorierne og de nye strukturerede observationer, begyndte vi at tage tid på arbejdsopgaverne og udregne, hvor meget tid, hver pædagog bruger indenfor de forskellige kategorier. Det giver os mulighed for at se på forskellige andele af pædagogernes arbejdsopgaver. Dertil lavede vi skemaer over kategorierne, og skrev ned hvor mange sekunder og minutter, de brugte indenfor disse kategorier. Derefter udregnede vi hvor meget tid dette var i procenter, for at få et bedre overblik over andele. Fordelen ved en kvantitativ undersøgelsesmetode er, at man kan tælle det indsamlede empiri sammen i talmængder (Agerup, 2015, s. 146). Nedenfor ses de procentvise andele, der er udregnet for hhv. pædagog 1 og pædagog 2.

Pædagog 1

	Kategorier	Andel
1	Lærerfunktion	23 %

Pædagog 2

	Kategori	Andel
1	Husholderske	19 %

2	Observatør	20 %	2	Guide	18 %
3	Koordinator/administration	18 %	3	Lærerfunktion	16 %
4	Omsorgsgiver	15 %	4	Koordinator/administration	15 %
5	Guide	10 %	5	Observatør	14 %
6	Irettesætter	6 %	6	Omsorgsgiver	10 %
7	Husholderske	5 %	7	Forældrekontakt	5 %
8	Forældrekontakt	2 %	8	Irettesætter	4 %

Oversigt over pædagogens arbejdsopgaver opgjort i procent

Til en faglig drøftelse på skolen indleder de studerende mødet med først kun at vise personalet de 8 kategorier, de har fundet. Derefter beder de personalet om at placere kategorierne i en prioriteret rækkefølge, som viser, hvad de mener, de bruger hhv. mest og mindst tid på. De studerende fremlægger derefter rækkefølgen, som deres undersøgelse viser. Det er til stor overraskelse for personalet, som havde lagt kategorierne i en væsentlig anden rækkefølge. Dette danner grundlag for en fælles faglige dialog og refleksioner over pædagogens opgaver og rolle i skolen.

Ovenstående er uddrag er lettere redigerede og stammer fra en bacheloropgave fra 2019.

Tak til Maria Vesterskov Sørensen og Marie Møller Jørgensen for at stille deres projekt til rådighed.